

18.08.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite lausuntopyyntö 23.6.2016 nro TEM044:00/2016

LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 lukuun uusi 9 §, jonka mukaan työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettaisiin peruspäivärahaa vastaava osuus palkkatuesta ja starttirahasta vuosina 2017 ja 2018.

Esityksen voimaantulosäännöksissä ehdotetaan, että palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva 12 luvun 9 § olisi voimassa määräajan 1.1.2017–31.12.2018. Pykälää sovellettaisiin työ- ja elinkeinotoimiston viimeistään 31.12.2018 myöntämään palkkatukeen ja starttirahaan, joka maksetaan viimeistään pp.kk.201x. Palkkatuen ja starttirahan maksamisella tarkoitetaan palkkatuen tilitystä työnantajan ilmoittamalle pankkitilille ja starttirahan tilitystä starttirahan saajan pankkitilille.

Koska rahoituksen muutoksessa on kyse kaksivuotisesta kokeilusta, määrärahojen mitoituksessa tulee huomioida muutama asia. Työ- ja elinkeinoministeriön määrärahat ovat luonteeltaan siirtomäärärahoja. ELY-keskusten vuonna 2018 tekemät palkkatukipäätökset voivat kohdistua neljälle vuodelle esimerkiksi silloin, kun on kyse pitkästä oppisopimuskoulutuksesta. Esimerkiksi vuonna 2018 tehty päätös sitoo määrärahoja sekä vuodelle 2018 että vuodelle 2019 ja sen lisäksi eduskuntaehdolla vuosille 2020 ja 2021. Maksaminen ei ole sidoksissa siihen, minkä vuoden rahalla sidonta on tehty.

STM:n työttömyysturvamomentit ovat luonteeltaan arviomäärärahoja ja vuosikohtaisia. Molempien ministeriöiden momenteilla palkkatuki ja starttiraha ovat maksuperusteisia. Edellä mainitulla erolla määrärahojen luonteessa on vaikutusta sekä vuodenvaihteessa 2016 - 2017, jolloin kokeilu alkaa, että vuodenvaihteessa 2018 - 2019, jolloin kokeilu päättyy.

Vuodenvaihteessa 2016 - 2017 työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoissa on siirtyviä varoja, joilla on tarkoitus kattaa palkkatuesta ja starttirahasta aiheutuvia menoja vuonna 2017. Osa siirtyvästä rahasta on jo sidottu vuonna 2016 tehdyillä seuraavaan vuoteen kohdistuvilla päätöksillä, osalla taas voidaan tehdä uusia päätöksiä. Siirtyvä määräraha on huomattava, koska se on mitoitettu kattamaan sekä perusosaa vastaavan määrän että sen ylittävän osan. Keskimääräinen palkkatuki on karkeasti arvioiden noin 11 000 euroa vuodessa, josta pe-

rusosaa vastaava määrä on noin 8 400 euroa ja ylittävä osuus noin 2 600 euroa. Jos siirtyvä erä jää kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön vuodelle 2017, se voidaan kohdentaa kokonaisuudessaan perusosan ylittäviin osiin, jolloin sillä voidaan nelinkertaistaa kyseisellä määrärahalla budjetoitu palkkatukien volyyymi. Esimerkiksi vuodelta 2015 siirtyvä erä oli 136 222 453,04 euroa. Nykyisellä rahoitusmallilla sen suuruisella siirtyvällä erällä voidaan työllistää karkeasti arvioiden noin 12 000 henkilöä. Jos määräraha voidaan käyttää perusosan ylittäviin osiin, sillä voidaan työllistää karkeasti arvioiden noin 52 000 henkilöä. STM:n työttömyysturvamomenteilla ei ole varauduttu kyseiseen volyyminlisäykseen. Kyseiseen volyyminlisäykseen tulisi varata karkeasti arvioiden noin 436 800 000 euroa.

Yksinkertaisuuden vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että menot maksettaisiin vuonna 2017 samoin perustein kuin vuonna 2017 tehtyjen päätösten kustannukset, ts. työttömyysetuusrahoitusta käytettäisiin vuoden alusta lähtien myös sellaisiin tukiin, joihin on sitouduttu aiempien vuosien määrärahoilla. Siten vuodenvaihteen siirtyvä määräraha tulisi joko: siirtää STM:öön siltä osin, kuin sillä rahoitetaan perusosan suuruisia palkkatukia ja starttirahoja ja työ- ja elinkeinoministeriön momentille jäisi perusosan ylittävien osuuksien rahoitukseen tarkoitettut varat tai; vähentää työ- ja elinkeinoministeriön momentilta perusosaa vastaava osuus, tai; päättää työ- ja elinkeinoministeriön määrärahan lisäämisestä kyseisellä siirtyvällä määrällä. Tällöin työttömyysturvamomenteilla palkkatukiin varattuja määrärahoja tulee lisätä merkittävästi.

Vastaavasti kun kokeilu päättyy vuodenvaihteessa 2018-2019, vuoden 2018 päätöksillä on vaikutusta työ- ja elinkeinoministeriön määrärahan mitoittamiseen vuonna 2019. Tarkoituksenmukaisinta olisi menetellä samalla tavalla sekä kokeilun alkaessa että päättyessä. Hallituksen esityksessä on luonnosteltu kokeilun alkaessa vaihtoehto 3) mukaista menettelyä, eli työ- ja elinkeinoministeriön määrärahan lisäämistä ja kokeilun päättyessä vaihtoehto 1) mukaista menettelyä, eli ”häntien” maksamista edelleen työttömyysturvamomenteilta. Hallinnollisesti kyseinen menettely olisi raskas, kun 2017 ja 2018 tehtyjen päätösten kulut rahoitettaisiin eri tavalla kuin 2019 aikana tehtyjen päätösten kulut.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt erityisesti kannanottoa siihen, aiheuttaako yrittäjien työttömyysturvaan ehdotettu muutos tarpeita muuttava lasten kotihoito ja yksityisen hoidon tuesta annetun lakia (112/1996) tai kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001). Työ- ja elinkeinoministeriön ehdotama lainmuutos ei edellytä mainittujen lakien muuttamista.

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Hallitusneuvos

Esko Salo

TIEDOKSI kirjaamo

